

INNLEDNING HELSEBYGG

TEKST → LINDA EVENSEN,
INTERIØRARKITEKT MNIL,
LINDA EVENSEN DESIGN LTD

Materialitet.

←
Ullerud Helsebygg, biblioteksstue.
Linda Evensen Design LTD, 2017.
Foto → Espen Grønli/Linda Evensen

Ullerud Helsebygg, vinterhage.

Fra institusjon til hjem

Gjennom hele livet, fra vugge til grav, påvirkes vi av miljøet rundt oss. Vi lever våre liv innenfor arkitektoniske rammer der omgivelsene påvirker og tilrettelegger for livskvalitet, utfoldelse, livsmestring, tilhørighet og trygghet. Det å ha tilhørighet til et sted og et hjem skaper trygge rammer for oss i hverdagen. I oppveksten oppleves våre barndomshjem som livsnødvendige holdepunkt. I voksen alder ønsker vi i stor grad selv å bestemme og utforme våre nære omgivelser. Som eldre og pleietrengende derimot har man få valgmuligheter og må i de aller fleste tilfeller ta til takke med det kommunene har å tilby av sykehjem. Da helsebygg og sykehjem er drevet av det offentlige har det inntil ganske nylig vært et langt større fokus på at de skal være effektive arbeidsplasser enn å utforme dem som verdige hjem. I Norge er sykehjem definert som medisinske institusjoner underlagt norsk helselovgivning, og er følgelig forpliktet til å fungere som medisinsk og helsefaglig institusjon, noe som i stor grad har lagt føringer for arkitektoniske løsninger.

Det er allikevel ingen grunn til at norske helsebygg og sykehjem ikke kan være både gode og trygge hjem for beboere og en effektiv og inspirerende arbeidsplass for de ansatte.

Trenden er heldigvis i ferd med å snu. I de senere årene har kommuner i langt større grad vektlagt boliggingjøring og hjemlighet ved utforming av sine helsebygg og sykehjem. Med boliggingjøring og hjemlighet menes at omgivelsene skal ha personlig og hjemlig preg, ikke ulikt det hjemmet beboere flyttet fra, fremfor et typisk institusjonelt uttrykk. Et stadig økende antall demente beboere gjør dette spesielt viktig da hjemlige omgivelser har vist seg å ha positiv innvirkning på dementes adferd. Det er en kjent utfordring at eldre generelt og demente spesielt mistrives og har en utagerende oppførsel i situasjoner som oppleves som fremmed og ugjenkjennelig. Videre tilsier utviklingen innen eldreomsorgen at eldre bor lengre i egen bolig og at beboerne dermed er sykere når de kommer på hjem. Følgelig er det avgjørende å skape lune

Ullerud Helsebygg, allrom.

og trygge omgivelser for beboerne i deres siste livsfase.

Det å utforme helsebygg og sykehjem handler i stor grad om å utforme romlige løsninger som tar vare på og omfavner beboere, som skaper omgivelser og en atmosfære som gir mulighet for ro, avslapning, aktivitet og sosialt samvær i det som for de fleste er deres siste hjem.

Det kan oppnås ved å bruke romlige virkemidler som bidrar til variasjon i uttrykket, taktile overflater og materialitet. I motsetning til det glatte og harde, samt løsninger av høy håndverksmessig kvalitet, ikke ulikt det vi ville hatt i våre egne hjem. I tillegg er variasjoner i farge- og materialbruk med på å skape ulike miljøer i beboerarealene og dermed mindre monotoni i beboernes hverdag.

Det vitenskapelige grunnlaget for tiltak innenfor demensvennlig design er svakt, og studier som fokuserer på hvordan det fysiske miljøet kan brukes for å skape trivsel og velvære for personer med demens, er nødvendig. Også her har interiørarkitekten viktig kompetanse å bidra med.